

Toevoegingen aan de graad Ad: What's in the name?

+

Toch ook maar een update van de handreiking doorstroom Ad-Bachelor

Update

Vorige week verscheen een nieuwe versie van de handreiking van OCW voor de instellingen in het hoger onderwijs. Daarin wordt ook een update gegeven voor de doorstroom vanuit de Ad-opleiding naar een bachelorprogramma. Mooi werk op zich, gelet op het toch wel merkwaardige karakter van de eerdere tekst. Echter, er dienen nog steeds (kritische) kanttekeningen bij de nieuwe aanpak worden geplaatst. Voor de goede orde: zoals de toon van de handreiking nu is, daarmee kan iedereen tevreden zijn, dus het is op zich een werkbaar geheel.

Hier de tekst van de handreiking, cursief, met bij elk van de twee alinea's de kanttekeningen.

Ad-opleiding naar bachelor

- *Voor de doorstroom van associate degree-studenten naar een hbo-bacheloropleiding geldt in zijn algemeenheid dat voorkomen moet worden dat deze studenten minder efficiënt kunnen doorstromen, doordat zij één of enkele vakken niet hebben kunnen afronden vanwege de coronacrisis. Van opleidingen wordt verwacht coulant te zijn, vlotte doorstroom te bevorderen en de student te stimuleren zijn Ad-opleiding afgerond te hebben per 1 januari 2021.*

Hier is verder niets aan toe te voegen, aangezien dit dus de bedoeling van de aanpak is. Een Ad-student is een doorstromer binnen het hbo en geen nieuwe student. De overheid heeft bijvoorbeeld bij de verzelfstandiging van de Ad-opleiding nadrukkelijk aangegeven dat een inhoudelijk verwante doorgang naar het daarop voortbouwende bachelor-programma in principe moet kunnen leiden tot een leerweg met nominaal vier jaren.

De verwachting die nu wordt uitgesproken is prima, net als de oproep om het afronden van de Ad toch een zekere prioriteit te geven. De datum van 1 januari blijft wat opmerkelijk want het eerste semester eindigt simpelweg op 31 januari, met vaak tentamens en herkansingen in de maand januari. OCW zal daarmee ook rekening moeten houden, als het gaat om de betaling van de corona-vergoeding van maximaal 535 euro.

- *De meeste Ad-studenten zullen met hun havo- of mbo-diploma reeds voldoen aan de (nadere) vooropleidingseisen van de hbo-bacheloropleiding, waardoor zij deze sowieso kunnen voortzetten; ook als zij hun studievertraging niet voor 1 januari hebben ingehaald. Voor de Ad-studenten die nog niet aan de (nadere) vooropleidingseisen van de studie voldoen, geldt dat zij tot 1 januari 2021 de tijd krijgen hier alsnog aan te voldoen. Indien dit niet lukt, zal de opleiding de student moeten uitschrijven, zoals dit ook geldt bij de voorwaardelijke toelating van andere groepen studenten die in dit servicedocument genoemd staan.*

OCW vergeet dat er ook vwo'ers zijn die een Ad-opleiding doen. Daarnaast zijn er studenten die zijn binnengekomen op basis van onderzoeken die passen bij het mogen toelaten van personen van 21 jaar of ouder.

Men stelt dus terecht dat als voor de betreffende Ad- en bacheloropleidingen dezelfde toelatingseisen gelden, de student gewoon kan blijven doorgaan met bacheloropleiding, zolang de Ad niet is afgerond. Daarmee wordt tevens impliciet erkend dat het niet gaat om een instroom als 'nieuwe

student' in de bacheloropleiding en er dus ook geen sprake is van alle zaken die uit zo'n status zouden kunnen voortvloeien.

Toch houdt OCW vast aan de stellingname dat als de bacheloropleiding andere toelatingseisen heeft dan de Ad-opleiding, de student bij het niet hebben voldaan aan de eisen voor de bacheloropleiding, hij of zij die studie (voorlopig) dient te staken.

Daarbij zijn de volgende kritische opmerkingen te plaatsen:

- Mbo'ers die de Ad zijn gaan doen, hebben automatisch het recht om elke bacheloropleiding te gaan volgen. Er bestaan namelijk naast het hebben van het diploma geen toelatingseisen voor mbo'ers die naar het hbo willen. Er is sprake van een algemeen doorstroomrecht, voor zowel de verwante als niet-verwante (scheve) mbo-hbo-koppels. Dat betekent dus dat mbo'ers die nu de Ad nog niet helemaal afronden, onder elke omstandigheid kunnen blijven studeren, ook eventueel zonder diploma na 1 januari 2021.
- Mbo'ers die 'scheef doorstromen' naar het hbo worden opgevangen met eventuele extra lessen of met allerlei zomercursussen. Dat is dus inherent aan een soepele 'overdracht'.
- Degenen die een Ad-graad hebben behaald, hebben wettelijk het recht door te stromen naar elke bacheloropleiding, inhoudelijk verwant of juist niet. Daarmee bestaat er in formele zin eenzelfde situatie voor 'Ad-Bachelor' als voor 'mbo-hbo'.
- Het is daarbij aan de ontvangende bacheloropleiding hoe hiermee om te gaan en op welke wijze er dus 'studentvriendelijk' een handreiking bij de 'overdracht' wordt gedaan.
- Havisten en vwo'ers die toegelaten waren tot de Ad, hebben twee jaren binnen de Ad een beroepsgerichte opleiding gevolgd, passend bij hun vooropleiding. Daarmee zitten ze 'materialistisch gezien' in dezelfde situatie als alle andere Ad-studenten (via het mbo, op basis van werkervaring en toelatingsonderzoeken).
- Samen met de opmerking dat als ze de Ad zouden hebben gehad, een doorstroom naar elke bacheloropleiding mogelijk is, kan worden gesteld dat het recht van deze student kan prevaleren boven het stellen van eisen die nadrukkelijk gelden voor degenen die voor de eerste keer voor de start van een hbo-opleiding worden ingeschreven.

Kortom, de tweede passage kan als zodanig weg. In lijn met de andere aanpak: regel het gewoon, met gezond verstand – ook als de bacheloropleiding bij een andere hogeschool wordt gedaan. Er kan altijd nog worden bezien wat te doen als aan het eind van 2020-2021 een wel zeer specifieke situatie ontstaat, ook al omdat men nog steeds niet weet wat dit alles in geldelijke zin inhoudt, dus wat er voor de bekostiging (is ook lastig, dat is bekend) moet worden geregeld.

Kom op, tijd om de regeling even goed op te poetsen en in het zonnetje te zetten van de betreffende studenten.

Om hier maar te beginnen met 'wat zetten we achter de Ad...'

Ondanks alle ontwikkelingen die het gevolg zijn van de pandemie, zullen er ook dit jaar toch wel flink wat Ad-studenten hun examen gaan afronden, hun getuigschrift in ontvangst mogen gaan nemen, om daarop hun 'graad' vermeld te zien staan. Dat is uiteraard de 'Associate degree' en op grond van de wetgeving mag er 'Ad' achter de naam worden gezet. Dus Joop Draten mag daarna in het openbaar alles ondertekenen met 'J. Draten Ad'. Nu is Ad ook wel weer een jongensnaam, maar goed, wat maakt het uit... BA en MA hebben ook een zekere emotionele connotatie (Bachelor resp. Master of Arts), en daar maakt ook niemand meer om, net als om de letterlijke betekenis van 'Bachelor'.

Echter, veelal is het toch interessant om de graad ook echt te gaan gebruiken. Nu kennen we in ons land niet zo sterk de traditie en hiërarchie als bijvoorbeeld in de VS waar iemand die de PhD heeft verworven ook in de publieke ruimte met Dr wil en moet worden aangesproken. Dus in het geval van 'Joop Draten PhD' moeten studenten en collega's hem Dr Draten noemen - altijd.

Wij zeggen gewoon Joop Draten en gaan al snel over op Joop. Don't you dare in the States... want je wordt al snel gecorrigeerd door de collega's en alle omstanders. Het behalen van de graad PhD is echt te beschouwen als het overschrijden van een status-grens (net als in Duitsland overigens).

Maar in Engeland bijvoorbeeld wordt er juist weer veel waarde gehecht aan het vermelden van alle behaalde graden achter de naam (en de titel, zoals Dr of Prof, voor de naam). Omdat in het Angelsaksische systeem in de loop der jaren allerlei (private) organisaties hun eigen vormgeving in het

leven hebben geroepen, met toevoegingen aan allerlei graden, en zo kun je best op een visitekaartje zoiets zien verschijnen als: 'Dr. J. Draten MscBA MME' of 'Joop Draten PhD PFHEA CLF¹.

Goed, de vraag die onlangs opdook in onze mailbox was hoe het nu eigenlijk zit met de graad Ad². Wat mag erachter worden gezet? Is het net zoiets als bij de Bachelor en de Master? Uiteraard zijn we in de wetgeving gedoken. Om anderen die hiermee worstelen, ook te kunnen helpen, zetten we onze feedback op een rijtje.

- In de wet wordt gesproken over twee 'zaken' die in het hbo achter de afgekorte graad mogen worden gezet, maar wel afhankelijk zijn van het type: Ad, B of M.
- Ten eerste kan het een 'toevoeging' betreffen en ten tweede een 'vermelding'.
- De Ad mag geen toevoeging hebben. Dat heeft te maken met het feit dat het gaat om 'of Science', 'of Arts', 'of Engineering', 'of Business Administration' en andere mogelijkheden die formeel door de NVAO worden getoetst op de internationale herkenbaarheid en het gebruik in de internationale context. Hoewel in de VS, het VK en vele andere landen die toevoegingen wel mogen bij de Associate degree³ of de Foundation Degree is de overheid hiertoe niet bereid. Ook de Vereniging Hogescholen ziet hiertoe (nog) geen noodzaak.
- Maar wat voor alle graden mag, is dat er vervolgens nog iets achter mag komen: *'Het instellingsbestuur kan de graad Associate degree en de Bachelor of Master en de toevoeging daaraan aanvullen met de vermelding van het vakgebied of het beroepenveld waarop de graad betrekking heeft'*.
- Bij deze vermelding komt de NVAO er niet aan te pas, los van het feit dat de naam van de opleiding wel door de NVAO onder de loep wordt genomen, om te voorkomen dat vergelijkbare opleidingen verschillende namen gaan gebruiken⁴.
- Het CvB kan dus helemaal zelf een vermelding vaststellen, in het Nederlands of het Engels (of een andere taal). Ook is niet wettelijk geregeld hoe dat moet gebeuren, voluit of met een afkorting, zoals dit wel voor de graden geldt en de formele toevoeging. Maar het is logisch dat een (herkenbare) afkorting wordt gebruikt. 'Ad Lascoördinator' staat wat vreemd op een visitekaartje of bij een vermelding onderaan een e-mail.

---

¹ Het lijkt een beetje op de ontwikkelingen, als het gaat om de status, rond de Engelse naam voor onze Nederlandse hogeschool. De wens om 'University' in de naam te krijgen was zo groot in 2007 dat er werd gekozen voor een nog niet-bestaande naam: University of Applied Sciences, met steun van vergelijkbare organisaties in andere landen. Minister Plasterk ging toen plat door de bocht en verleende toestemming hiervoor, mede omdat de naam 'University' toch nog niet wettelijk was vastgelegd.

Maar in Vlaanderen noemden de hogescholen zich University College, tegen de wens van de overheid in om alleen Vlaamse namen te gebruiken. Bovendien is in Nederland een University College een onderdeel van een universiteit (vaak 'Liberal Arts') En zie, kortgeleden gingen de eerste Vlaamse hogescholen onder de grote internationale druk over op het gebruik van de nu toch breed verspreide merknaam van University of Applied Sciences (UAS).

Maar de Vlamingen vroegen zich toen af: Waar moeten dan de opleidingen die een Bachelor of Master of Arts aanbieden een plek opeisen? En de opleidingen die toch al 'of Applied Sciences' gebruikten, konden toch niet claim op de gehele hogeschool leggen, was ook een verbazing die werd geuit.

En ziedaar, er is nu sprake in Vlaanderen van hogescholen die zich tooien met de naam 'University of Applied Sciences and Arts'. Net als die naam ook al bestaat en verder opduikt in Duitsland, Zwitserland en elders.

Awel, ge ziet, de cirkel is weer snellekes in rondte gegaan.

² Er zijn juristen die deze formulering 'de graad Ad' een barbaarse vorm van communiceren vinden. Ze zeggen dat er dan staat: de graad Associate degree, twee keer hetzelfde in een bepaald begrip. Ze pleiten voor het gebruik van: de graad Associate.

³ In de VS kennen ze bij de Community Colleges eigenlijk twee soorten: 'Associate Degree of Applied Sciences/Arts' en 'Associate Degree of Sciences/Arts'. In het eerste geval is de opleiding gericht op doorstroom naar het werkveld, in de tweede situatie kan de Ad-bezitter doorgaan bij een University met de Bachelor. Daarnaast is te zien dat een vermelding van het werkveld leidt tot het gebruik van 'in' en niet 'of'. Voorbeelden: Associate degree in Nursing, en Associate degree in Criminal Justice.

⁴ In de wet staat (NVAO): Bij de aanvraag vermeldt het instellingsbestuur tevens de door hem beoogde:

- a. visitatiegroep waartoe de opleiding kan behoren;
- b. naam van de opleiding; en
- c. toevoeging aan de graad als bedoeld in artikel 7.10a, tweede lid, voor zover het een opleiding in het hoger beroepsonderwijs betreft.

- In de praktijk valt te zien dat men wel heel erg spaarzaam is met die vermeldingen, voor zover valt na te gaan. Wel leeft dus het misverstand dat een AdBA wel mag, maar Business Administration is gereserveerd voor de Bachelor (BBA) en de Master (MBA), en bovendien verwijst het naar een macro-begrip in allerlei sectoren – dus geen vakgebied of beroepenveld. Misschien zou een 'Associate degree in Accountancy' wel weer kunnen: AdAc.
- Kortom, het kunnen gebruiken van Ad achter de naam is eigenlijk al heel mooi. Maar laten de Ad-opleidingen eens over de grens gaan kijken, en dan met internationale vermeldingen komen voor landelijk gebruik.

Overigens, het is wel voorstelbaar dat bij de aanvraag voor een nieuwe opleiding en bij een volgende accreditatie de NVAO kan bezien of de 'vermelding' wel dekkend is. En als er meerdere Ad-opleidingen in het land zijn, of ze allemaal dezelfde aanvulling gebruiken. Anders wordt het wel verwarrend. Want er moet ook een koppeling zijn met de 'visitatiegroep' (de groep met opleidingen die gezamenlijk worden geaccrediteerd) - en de naam van de opleiding. Het moet wel allemaal sporen met elkaar...